

MĚDĚNÉ SEKERY Z TVOŘIHRÁZE

ALENA NEJEDLÁ – STANISLAV STUHLÍK

V roce 2013 byly objeveny dvě měděné ploché sekery s mírně rozšířeným ostřím. Tento typ měděných nástrojů označují různí badatelé jako sekery typu Altheim nebo Vinča, zatímco J. Říhovský je zařadil do skupiny VII. Nepřilíší často se vyskytují po celé střední Evropě a jejich datování se pohybuje od středního do mladšího eneolitu. Převážná většina se objevila na nalezištích s nadmořskou výškou nad 300 m.

In 2013 two flat copper axes with slightly wider edge were found. Various scientists refer to this type of copper tools as Altheim or Vinča axes, while Říhovský has classified them under type VII. They are occasionally found all over Central Europe and they date to the Middle to Late Copper Age. Most of them were found at sites located above 300 meters ASL.

Morava, eneolit, měděné sekery

Morava, Copper Age, copper axes

Na jaře roku 2013 věnoval do sbírky Jihomoravského muzea ve Znojmě p. Petr Duriš dvě měděné sekery. Jde o náhodný nález pomocí detektoru kovů v západní okrajové části katastrálního území obce Tvořihráz (okr. Znojmo) v poloze „U mlýnku“. Místo nálezů se rozkládá v nadmořské výšce bezmála 350 m. Naleziště sousedí s významnou polykulturní lokalitou v trati „Padělký“ v katastru Únanova, která je známá především intenzivním neolitickým osídlením (PODBORSKÝ – VILDOMEČ 1972, 223; KUČA a kol. 2013; NEJEDLÁ 2012, 107-116).

Popis nálezů

1. Plochá široká měděná sekera téměř pravidelného obdélníkového tvaru s mírně zaobleným a poněkud zeslabeným týlem. Ostří je mírně vějířovitě rozšířené, obloukovité a asymetrické, boky rovné se zaoblenými hranami. Rozměry: délka 136 mm; šířka ostří 66 mm; šířka týlu 57 mm; max. síla 7 mm; inv. č. A 31610/1 (obr. 1:1).

2. Plochá široká měděná sekera zhruba obdélníkového tvaru s mírně zúženým, nepatrně konkávně prohnutým týlem. Ostří je mírně vějířovitě rozšířené, mírně obloukovité a asymetrické, boky rovné se zaoblenými hranami. Rozměry: délka 121 mm; šířka ostří 68 mm; šířka týlu 54 mm; max. síla 7 mm; inv. č. A 31610/2 (obr. 1:2).

Hodnocené měděné sekery byly analyzovány pomocí ručního ED-XRF spektrometru. Obě byly zhotoveny z mědi s malou příměsí dalších prvků (Al, Si, P, Au) a s nepatrnou příměsí Fe, Hg. Měření bylo prováděno

SÍDELNÍ AREÁLY MLADŠÍ A POZDNÍ DOBY BRONZOVÉ V BRNĚ-MEDLÁNKÁCH A BRNĚ-ŘEČKOVICÍCH

ZUZANA BERKOVÁ – DAVID PARMA

V letech 1954 až 2007 byly na severním okraji Brna v přirozeném mikroregionu horního toku Ponávky postupně prozkoumány části sídelního areálu mladší a pozdní doby bronzové. V průběhu času docházelo evidentně k posunům jeho jádra v prostoru, díky čemuž jsou k dispozici plochy s doklady poměrně krátkodobého osídlení. Plošně nejrozsáhlejší situace z počátku mladší doby bronzové umožňuje díky známé poloze domů upřesnit podobu a rozlohu původní usedlosti a jejího hospodářského zázemí a přispívá značnou měrou i k precizaci keramické náplně tohoto horizontu.

Between the years 1954 and 2007, parts of settlement areas dating to the Late and Final Bronze Age were studied in the northern part of Brno, within the natural upper Ponávka River microregion. It was evident that the centre of the settlement area moved from side to side. Therefore, areas offering evidence of the relatively short-term existence of settlements were discovered. The largest Bronze Age site enables the localization of the house and, therefore, the collection of detailed information on the layout and size of the household and its farm buildings. Furthermore, it allows for a precise analysis of ceramic artefacts of this horizon.

mladší a pozdní doba bronzová – sídelní areál – chronologie – vnitřní struktura – záchranné výzkumy

Late and Final Bronze Age – settlement area – chronology – internal structure – rescue research

1. Úvod

Zastavování jižní části k. ú. Medlánky různými účelovými areály probíhá postupně od 50. let 20. století, v případě inkriminované části katastru Řečkovic přiléhající od západu k železniční trati proběhla výstavba sídliště v letech 1970-1977, silniční obchvat byl budován od 70. let (KUČA 2000, 458, 506). V obou případech lze na základě dostupných indicí soudit, že zde byly devastovány sídelní areály doby bronzové, v případě trati „Zadní žleby“ šlo jednoznačně o v pravěku intenzivně využívaný prostor. Na postupném skládání mozaiky informací lze dobře předvést proměny přístupu archeologů v poválečném období k záchranné archeologii a zároveň i vývoj použitelnosti jejich výsledků.

Na tomto místě je uveden nejprve přehled všech výzkumů spolu s popisem objektů a situací, následuje základní zhodnocení jejich informačního potenciálu a stručné zařazení do regionálního kontextu.

PŘÍSPĚVEK K POZNÁNÍ POHŘEBIŠTĚ Z OBDOBÍ POPELNICOVÝCH POLÍ V BRNĚ-HORNÍCH HERŠPICÍCH

JAN GÁNOVSKÝ – JIŘÍ KALA

Studie vznikla v rámci magisterské práce zpracovávající sídliště z doby středodunajských popelnicových polí v Brně-Horních Heršpicích, kde byly v letech 1995 až 2008 odkryty a prozkoumány stopy po lidské činnosti od mladší doby kamenné až po raný středověk. Příspěvek hodnotí nález 11 žárových hrobů, které byly objeveny v průběhu dvou výzkumných sezón. Pozornost je věnována hlavně keramice, ale v menším měřítku také antropologickému rozboru nalezených kremačních pozůstatků. Na základě výsledků získaných ze studia výzdoby a morfologie keramiky bylo žárové pohřebiště zařazeno do relativní chronologie doby popelnicových polí, a to do fází Ha A2 – Ha B2 platné pro moravské prostředí.

As a part of the master's thesis about the Urnfield settlement Brno-Horní Heršpice, which was excavated between 1995 and 2008, the article is focusing on 11 graves and its finds. After an analyse of the remains of human bones and morphology of grave pits, the author discusses the finds mostly consisting of ceramics and one bronze pin. Based on morphology, decoration and technology of the pottery the cemetery should be dated to Ha A2 – Ha B1 phases of the Urnfield culture.

*Doba popelnicových polí, kultura středodunajských polí, Brno, pohřebiště, Morava
Urnfield culture, Middle-Danube Urnfield culture, Brno, cemetery, Moravia*

1. Úvod

Příspěvek vznikl na základě obhájené magisterské diplomové práce (GÁNOVSKÝ 2011), která vyhodnocuje zejména archeologický sídlištní materiál pocházející z mladší a pozdní doby bronzové z Horních Heršpic. Předmětem studie jsou archeologické výzkumy, které na této lokalitě realizovali pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i. od poloviny 90. let 20. století až do roku 2008 v rámci častých stavebních aktivit. Celkem se prozkoumalo 7 ploch (obr. 1).

1.1. Metodika výzkumu

Na lokalitě se objevila složitá pedologická situace. Jednotlivé hroby byly zapuštěny pouze v kulturní vrstvě, a proto je bylo velmi snadné přehlédnout. Po porušení několika z nich během mechanického snižování na podloží byla věnována velká péče k nalezení a neporušení dalších hrobů. I přesto však, jak sám autor výzkumu z roku 2002 M. Geisler (2002, 6) připouští, některé hroby nemusely být vůbec zachyceny. Navzdory této složité situaci se podařilo

LATÉNSKÉ SÍDLIŠTĚ HULÍN „VE VYSOKÉM TRNÍ“ (OKR. KROMĚŘÍŽ)

IVAN ČIŽMÁŘ – HANA ČIŽMÁŘOVÁ

Cílem příspěvku je shrnout dosavadní poznatky o laténském osídlení lokality nacházející se nedaleko obce Hulín v poloze „Ve vysokém trní“ a představit tak toto sídliště nyní nově v souvislosti se záchranným archeologickým výzkumem provedeným zlínskou pobočkou Ústavu archeologické památkové péče Brno, v.v.i. v roce 2010.

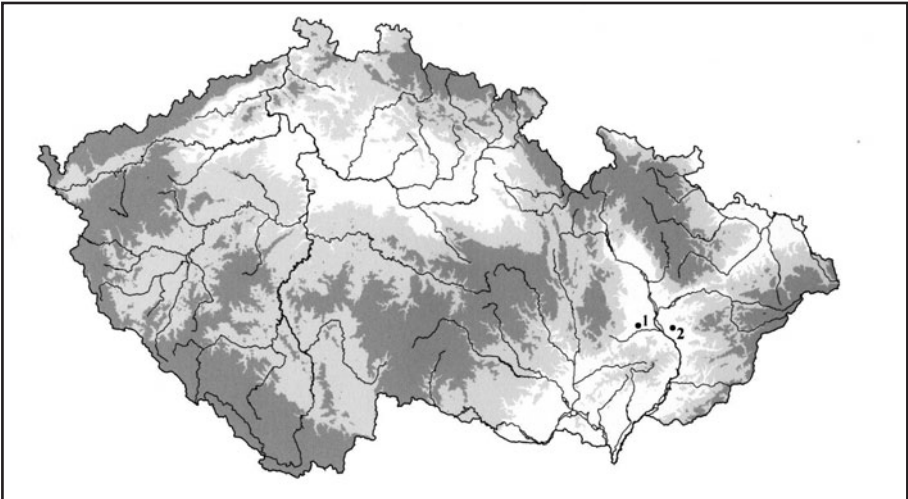
The aim of the article is to summarise the current knowledge about the La Tène settlement of the location near the town of Hulín known as „Ve vysokém trní“ and to introduce it once again, this time within the context of a rescue archaeological survey which was carried out by the Zlín branch of the Institute for Archaeological Heritage Brno in 2010.

doba laténská, sídliště, zahloubená chata, osteologický materiál

La Tène period, settlement, sunken huts, osteological material

Úvod

V září roku 2010 provedl ÚAPP Brno v rámci cca 4 km dlouhé stavby přípojky nízkého napětí pro fotovoltaickou elektrárnu záchranný archeologický výzkum v trati „Ve vysokém trní“ a „Zlámalovo pole“ (vlastní stavba FVE se nachází poblíž obce Břest, přípojka vedla až k trafostanici poblíž Hulína), vedený I. Čižmářem. Při výzkumu byly zachyceny právě

Obr. 1. Mapa ČR s vyznačením vzájemné polohy sídliště v Hulíně (2) a mocenského centra Němčice – Víceměřice (1).

KELTSKÝ MEČ Z MÁLINCA (OKR. POLTÁR)

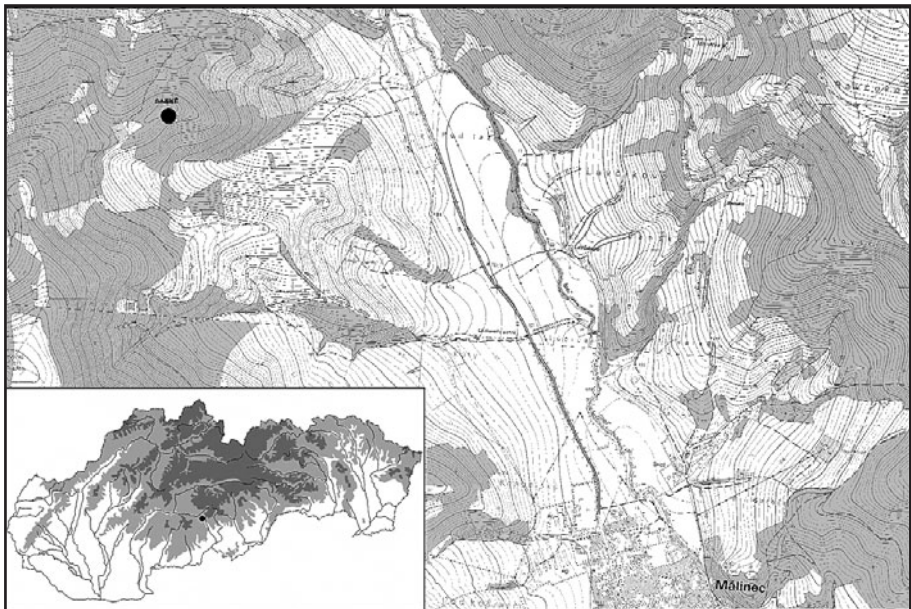
RADOSLAV ČAMBAL – BRANISLAV KOVÁR

Keltský meč z Málinca dopĺňa nálezy militárií zo záveru strednej a zo začiatku neskorkej doby laténskej v regióne juhu stredného Slovenska. Hlavným prvkom pre jeho datovanie sú súčasti železnej plechovej pošvy. Datovanie meča spadá do stupňa LT C, snáď do jeho mladšej fázy LT C2.

A Celtic sword from Málinec supplements the finds of militaria from the end of the middle and the beginning of the late La Tène period in the southern part of Central Slovakia. The main elements of the dating of this item are parts of sheet metal sheath. The dating of the sword falls within the level LT C or possibly its later stage, LT C2.

Stredné Slovensko, Kelti, stredná doba laténska, meč

Central Slovakia, Celts, middle La Tène period, sword

Obr. 1. Málinec, okr. Poltár, poloha kopec Saské. Miesto nálezu keltského meča. Výrez z mapy 36-41-25 v mierke 1:10 000.

V roku 2010 sa podarilo pracovníkom SNM - Archeologického múzea v Bratislave zdokumentovať náhodný nález železného meča. Ide o železný keltský meč, zasunutý do železnej plechovej pošvy. Miesto nálezu meča je podľa dostupných informácií v kopcovitom teréne na juhu stredného Slovenska. Nájdenny bol na vrchole kopca Saské (588 m) v Slovenskom

KELTSKÉ MINCE A ZLATÝ INGOT ZO SLOVENSKÉHO GROBU

MAREK BUDAJ – RADOSLAV ČAMBAL

Na archeologicky intenzívne osídlenej lokalite zo Slovenského Grobu bolo zozbieraných 24 mincí a jeden zlatý ingot, ktoré sú popisované v tomto článku. Z mincí patrí medzi najvzácnejšie 1/8-statér typu T, ktorý sa dosiaľ našiel na území dnešného Slovenska len v jedinom exemplári. Ďalších 22 mincí tvoria drobné strieborné mince – drachmy. Keďže tieto boli razené na bratislavskom oppide, ich výskyt v tomto prostore nie je prekvapujúci. Relatívne vzácnejšia je didrachma typu Liptovská Mara, ktorá je typická skôr pre oblasť púchovskej kultúry. Unikátom je však zlatý ingot, ktorý sa objavuje spolu s mincami len v ojedinelých prípadoch. Keďže jeho hmotnosť a akosť sú podobné statérom, možno predpokladať, že povodne slúžil jako platidlo.

A total of 24 coins and one golden ingot were found in Slovenský Grob, a location known for its intensive settlement from archaeological point of view. The aforementioned items are described in this article. The most valuable coins include a 1/8-stater type T, since it is the only specimen to be found in Slovakia to date. Other 22 coins are smaller silver coins, drachmas. Since these coins were minted in the Bratislava oppidum, the discovery of these coins in this location is not a surprise. The last coins is relatively more valuable – a didrachm, Liptovská Mara type, which is more typical for the Púchov culture region. On the other hand, the golden ingot is a unique item, since it is almost never found on the same spot as coins. Since its weight and quality are very similar to that of the staters, we can assume that it was originally used in lieu of currency.

JZ Slovensko, 1/8-statér; zlatý ingot, drachma typu Simmering, keltské osídlenie.

South-western Slovakia, 1/8-stater; golden ingot, drachma (Simmering type), Celtic settlements

Pred niekoľkými rokmi sa podarilo autorom článku zdokumentovať zaujímavý súbor 24-och keltských mincí a jedného zlatého ingotu, ktoré boli objavené neďaleko obce Slovenský Grob (obr. 1). Hodnotenie celého komplexu je však problematické, lebo nemusí tvoriť jeden hromadný nález mincí v pravom slova zmysle, ale môže ísť o razby zozbierané na keltskom sídlisku. Mince sa totiž nenachádzali spolu na jednom mieste, ale boli roztriahnuté na ploche niekoľkých m². V prípade ak išlo o poklad, tak k jeho rozptýleniu došlo poľnohospodárskou činnosťou. Uvedená oblasť je totiž dlhodobo obrábaná. Napriek možným pochybnostiam sa však skôr prikláňame k názoru, že ide o hromadný nález. Predpokladáme to z toho dôvodu, že všetky mince pochádzajú z jedného časového úseku neskorej doby laténskej.

DRACHMY TYPU SIMMERING S NÁPISOM NONNOS ZO SLOVENSKA

MAREK BUDAJ – RADOSLAV ČAMBAL

Keltskí Bójovia razili v bratislavskom oppide približne v rokoch 70-41/40 pred n.l. veľké strieborné mince hexadrachmy, ich drobné nominály – drachmy a statéry. Na mnohých z nich sa nachádzajú nápisy, ktoré možno patria miestnym vládcam, resp. voleným vysokým úradníkom. Medzi najčastejšie patrí NONNOS, ktorý sa ako jediný objavuje na všetkých typoch bratislavských keltských mincí. Preto možno predpokladať jeho výnimočné postavenie. V článku je prezentovaných päť nových ojedinelých náleзов drachiem s nápisom NONNOS. Všetky sa sústreďujú do oblasti Bratislavy, prípadne jeho okolia, ktoré bolo v tomto období významným keltským centrom doloženým aj početnými archeologickými prameňmi.

Approximately between the years 70 – 41(40) BC, the Boii minted large silver coins in the Bratislava oppidum, particularly hexadrachms, as well as coins of smaller nominal values – drachms and staters. There are various inscriptions on many of these coins which probably refer to local rulers or prominent elected officials. The most common inscription says NONNOS; it is the only inscription which has so far been identified on all types of Celtic coins found in Bratislava. Therefore, we can assume that this individual enjoyed a very prominent position. The article deals with five recent finds of drachms bearing the inscription NONNOS. All were made in the vicinity of Bratislava since the city as a significant Celtic settlement centre, which is proved by numerous archaeological sources.

JZ Slovensko, Bratislava, oppidum, drachmy s nápisom NONNOS

SW Slovakia, Bratislava, oppidum, drachms with the inscription NONNOS

Územie tzv. veľkej Bratislavy je v neskorej dobe laténskej spájané s existenciou bratislavského oppida, rozprestierajúceho sa v priestore bratislavského Starého mesta. Táto oblasť býva označovaná ako zázemie oppida. Jeho rozsah sa dá aspoň podľa doposiaľ známych ako aj zverejnených lokalít a nálezov odhadnúť na okruh o priemere cca 20-25 km od jeho centra. Najväčšia koncentrácia nálezísk z tohto obdobia, vymedzeného stupňami LT C2 až LT D2, sa nachádza predovšetkým východným smerom od Bratislavy pod južnými úpäťami Malých Karpát (ČAMBAL 2011b, BAZOVSKÝ – ČAMBAL 2012). Dôležitou a nemalou súčasťou nálezového materiálu sú mince, razené v oppide. V posledných rokoch sa objavuje množstvo zaujímavých mincí, z ktorých tvoria nezanedbateľný počet razby z doby laténskej. V uvedenom článku by sme chceli prezentovať päť nových nálezov keltských drachiem typu Simmering, ktoré prinášajú nový pohľad nielen do keltského osídlenia v okolí Bratislavy, ale aj mincovníctva v 1. storočí pred n. l. Konkrétne ide o razby, na ktorých je vyrazený nápis

KERAMIKA Z DOBY ŘÍMSKÉ VE VELKÝCH NĚMČICÍCH, „ČERNÉM POLI“

RADKA URBÁNKOVÁ

Práce si klade za cíl zpracování keramiky z germánského sídliště ve Velkých Němčicích, „Černém poli“. Předmětem zkoumání jsou dosud nepublikované nálezy pocházející z povrchových sběrů. Na základě dostupných analogií byl vytvořen nástin datace. Pro poznání přírodního prostředí v okolí sídliště byly využity výsledky palynologické analýzy.

The paper aims to process of pottery from the Germanic settlement in Velké Němčice, „Černé pole“. Subject of research are new unpublished findings from surface prospections. Based on available analogues was created an outline of datation. For understanding the natural environment around the settlement were used the results of palynological analysis.

Jižní Morava, Velké Němčice, doba římská, germánská keramika, provinciální keramika, kvadratická nádoba.

South Moravia, Velké Němčice, Roman period, Germanic pottery, Provincial pottery, quadratic vessel.

Polykulturní lokalita v trati „Černé pole“ leží asi 1 km jihozápadně od Velkých Němčic. Západní hranici tvoří meandr řeky Svatky a Starovický potok. Severní hranice je na mírně zvlněné vyvýšenině přibližně 200 m severovýchodně od vtoku potoků Křepického a Starovického do Svatky (obr. 1). Od východu sem zasahuje jižní okraj Pracké pahorkatiny a z jihu Uherčická sníženina (DEMEK ed. 1987, 61). „Černé pole“ leží na kryopedimentu, což je mírně nakloněná erozní úpatní plocha vzniklá rovnoběžným ustupováním svahů a snižováním povrchu terénu shora v periglaciálním prostředí. Sklon svahu na „Černém poli“ se pohybuje od 5° do 7° (RIGASOVÁ – MACHÁČEK - GRULICH 2002, 28-36).

Analýza pylů, odebraných roku 1985 v rámci mezinárodního korelačního programu UNESCO-IGCP s názvem: Paleohydrologické změny v mírném pásmu za posledních 15000 let – subprojekt 158A: Říční prostředí metodou pylových analýz, z nárazového břehu Svatky 1,5 km jihozápadně od Velkých Němčic (obr. 1) z báze první subfosilní půdy ukázala, že v době římské a v době stěhování národů byly v okolí Velkých Němčic patrně pole, senné louky a pastviny, zatímco v následujícím období tu převládaly povodňové hlíny, mokřady a zaplavovaná pole ležící ladem (SVOBODOVÁ 1990, 200).

Dle M. Lamiové-Schmiedlové připadají na 3. a 6. stol. sušší výkyvy staršího subatlantika. Podle autorky mohla být v sušších obdobích osídlována místa, která by jindy byla nevhodná či neobyvatelná - močalovitá nebo ohrožovaná spodní vodou (LAMIOVÁ-SCHMIEDLOVÁ 1991, 205-206).

VÝSLEDKY ARCHEOLOGICKÉHO VÝZKUMU U SOUČASNÉ FARY V TASOVĚ (OKR. ŽDÁR NAD SÁZAVOU)

JOSEF UNGER

Při archeologickém výzkumu u dnešní fary se podařilo objevit část půdorysu rotundy, upřesnit podobu raně gotického kostela spolu se sakristií a pohřební kaplí. Prozkoumány byly i hroby ze hřbitova, který obklopoval kostely ve 13. a 14. stol. Předložená práce obsahuje podrobné vyhodnocení výsledků archeologického výzkumu.

During an archaeological survey next to the present-day vicarage a part of the layout of a rotunda was discovered and the team managed to determine more precisely the appearance of an Early Gothic church with a vestry and funeral chamber. Furthermore, graves from a cemetery that surrounded the church in the 13th and 14th centuries were studied. The thesis contains detailed evaluation of the outcomes of said archaeological survey.

středověk – kostel – rotunda – hřbitov

Middle Ages – church – rotunda – cemetery

1. Úvod

Archeologický výzkum v souvislosti s opravami fary v Tasově u Velkého Meziříčí proběhl ve spolupráci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v.v.i., Ústavu antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity a Fary v Tasově v letech 2007 až 2013. Výsledkem každé výzkumné sezóny byla náleзовá zpráva, která je uložena na Ústavu archeologické památkové péče Brno. Stručné informace o výzkumu byly zveřejněny v Přehledech výzkumů (UNGER 2008, 2009a, 2011b) a Výročních zprávách Ústavu archeologické památkové péče Brno (UNGER 2008a, 2009, 2010, 2011c, 2012, 2013). Dílčí výsledky byly publikovány v několika studiích (KRYL – UNGER 2010, 2012; UNGER 2008/2009, 2011, 2011a; UNGER – NEMCSICS 2014) a připravena je k publikaci i celková náleзовá zpráva (UNGER – PĚNIČKA 2014). Nálezy budou uloženy v Muzeu Vysočiny v Jihlavě. V tomto příspěvku budou podrobněji vyhodnoceny výsledky archeologického výzkumu.

Archeologický výzkum v okolí dnešní fary v Tasově vyvolal nález zazděného raně gotického portálu na jižní straně budovy dnešní fary, který prokázal, že dnešní fara je přebudována z původního kostela (obr. 1). O nález informoval farář Mgr. Pavel Kryl archeologa Moravského zemského

ANTROPOLOGICKÝ SOUBOR ZE HŘBITOVA KOLEM ROTUNDY A RANĚ GOTICKÉHO KOSTELA V TASOVĚ

ROBIN PĚNIČKA

Antropologické hodnocení lidských kosterních pozůstatků objevených během archeologického výzkumu zaniklého kostela v Tasově, okr. Žďár nad Sázavou, v letech 2007-2013. Objevený kostel a hřbitov jsou datovány do 13. a 14. století. K dispozici byly kosterní pozůstatky 119 jedinců a hodnocení se zaměřilo na demografický, metrický a stručný paleopatologický rozbor. Součástí hodnocení je také popis kosterních pozůstatků dvou mužů objevených v pohřební kapli zaniklého kostela, které patřily šlechtickým majitelům Tasova a okolí.

The anthropological evaluation of skeletal remains found during an archaeological survey of a former church in Tasov (Žďár nad Sázavou county) between 2007 and 2013. The church and the adjacent cemetery date to the 13th and 14th centuries. Subject of the study were skeletal remains of 119 individuals. The evaluation focused on the demographic, metric and brief paleopathological analysis. The evaluation also included description of skeletal remains of two males found in the funeral chamber of the former church which are thought to be of local lords and owners of the lands in Tasov and its vicinity.

Morava – kostelní hřbitov – antropologie

Moravia – church cemetery – anthropology

Městečko Tasov představuje jedno z důležitých středisek středověké kolonizace a stalo se významným centrem středověké světské i církevní moci severozápadně od Brna. V této souvislosti mohou výsledky antropologického rozboru kosterních pozůstatků ze hřbitova kolem rotundy a kostela sv. Petra znamenat přínos v několika směrech. Můžeme charakterizovat populaci, která se podílela na kolonizaci a zjistit, zda se obyvatelstvo menších center a venkova odlišovalo od obyvatel velkých měst, případně zda byly tyto rozdíly způsobeny rozdílným biologickým podložím. Na venkově a menších centrech lze předpokládat přežívání staršího typu obyvatelstva, jehož biologická kontinuita mohla sahát hluboko do minulosti, kdežto v prudce se rozvíjejících městech hrála vůdčí roli složka, jejíž historie v našich zemích nebyla tak dlouhá. Význam kostrového materiálu z Tasova spočívá také v tom, že zde patrně pohřbívalo jednotné obyvatelstvo venkovského původu a odlišný biologický typ by se tak v něm mohl projevit. Hodnota tasovského souboru tkví také v jeho poměrně přesném časovém zařazení do 13. a první poloviny 14. století. Výsledky základního antropologického zpracování materiálu z Tasova nám sice poskytují dostatek informací pro srovnání a další

SOUBOR GOTICKÝCH KACHLŮ ZE SBÍRKY BÝVALÉHO OKRESNÍHO VLASTIVĚDNÉHO MUZEA V LITOVLI

LUKÁŠ HLUBEK

Ve sbírce bývalého Okresního vlastivědného muzea v Litovli byl deponován nepočetný soubor kamnářské keramiky, který se podařilo získat v areálu města mezi lety 1935–1953. Dosud z něj bylo uveřejněno pouze několik vybraných motivů. Proto bychom rádi na tomto místě popsali celou kolekci gotických kachlů znázorňující tradiční motivy pozdního středověku.

In the collection of the former District Regional Museum at Litovel included a small set of stove-making ceramic that was obtained from the territory of the town between 1935 and 1953. Only a few selected motifs have been published up to now. This is why we would like to describe the entire collection of the Gothic stove tiles depicting traditional motifs of the late Middle Ages in this paper.

Litovel – středověk – kachle – pozdně středověké motivy

Litovel – Middle Ages – Stove tiles – Late medieval motifs

Úvod

Zhruba od konce 19. století lze pozorovat první pokusy o záchranu archeologických památek na území města Litovle. Tomuto úsilí výrazně napomohlo založení Městského muzea v Litovli roku 1907, kam se ukládaly nálezy získané nejen z města, ale i z blízkého okolí. Muzeum fungovalo jako samostatná instituce až do počátku 60. let 20. století. V roce 1960 se v rámci muzejní centralizace stalo součástí Vlastivědného ústavu v Olomouci (dnes Vlastivědné muzeum v Olomouci) a jeho sbírky byly převezeny do Olomouce (k tomu FROLÍKOVÁ-KALISZOVÁ 1983, 37; ŠIK 2006, 15–16). Většina archeologického materiálu z muzejních fondů dosud nebyla odpovídajícím způsobem vyhodnocena a zůstává odborné veřejnosti zcela neznámá. Zvláště pak schází zveřejnění středověké keramiky z Litovle, která byla v minulosti ve větším měřítku představena pouze v díle V. NEKUDY a K. REICHERTOVÉ (1968, 145, 150, tab. LXI:4, LXXIII:1, LXXVIII:2, LXXIX:2, C:2).

I z těchto důvodů bychom rádi v tomto příspěvku představili soubor kamnářské keramiky, který se podařilo shromáždit kustodovi litovelského muzea K. Sedlákovi¹ z městského areálu mezi lety 1935–1953. Kolekce sice není nijak rozsáhlá, ale i přesto se jedná o velice zajímavý konvolut gotických kachlů z tohoto města.

¹ Blíže k postavě prof. K. Sedláka např. HLUBEK 2012b, 347–349.